
AB'DE TÜRKİYE İÇİN 'B PLANI' ARAYIŞI

22.01.2018

AB Haber (21 Ocak 2018)

Türkiyenin ABye tam üyelik süreci çıkmaza girerken, B planı arayışı hız kazandı. DW Türkçe, öne çıkan İsviçre modelini mercek altına aldı.

Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macronun, Türkiyenin Avrupa Birliği sürecinde tam üyelik dışında bir ortaklık arayışı için zaman geldiğini belirtmesinin ardından, gözler ABde yürütülen alternatif model arayışına çevrildi.

AB kurumlarında ve düşünce kuruluşlarında farklı modeller üzerinde yapılan gayriresmî çalışmalarda, İsviçre modeli, Gümrük Birliği yerine Serbest Ticaret Anlaşması modelleri öne çıkan alternatifler arasında bulunuyor.

Almanya Dışişleri Bakanı Sigmar Gabrielin İngilterenin ABden ayrılma süreci Brexite atıfla, İngiltere ile geliştirilecek işbirliğinin Türkiye için de örnek olabileceği yönündeki açıklamaları ise ABli diplomatlar tarafından gerçekçi bulunmuyor.

İmtiyazlı ortaklık konuşulmuyor

AB Bakanı Ömer Çelik alternatif model tartışmaları konusunda hafta sonunda yaptığı açıklamada, ikinci sınıf bir statü kabul etmeyeceklerinin altını çizerken, ahlaksız teklif olarak nitelendirdiği imtiyazlı ortaklık gibi bir öneriyi de reddedeceklerini vurgulamıştı.

Ancak geçmişte Alman Hristiyan Demokratlar tarafından gündeme getirilen, imtiyazlı ortaklık konsepti, Avrupada hâlen devam eden alternatif model tartışmalarında zaten kullanılmıyor.

Tartışmalarda asıl can alıcı noktayı, AB ile Türkiye arasındaki Gümrük Birliğinin geleceği oluşturuyor. Türkiye, AB ile Gümrük Birliğinin modernizasyonunu ve güçlendirilmesini isterken, AB bu konuda frene başlamış durumda. Bunda Almanya ile yaşanan siyasi gerginliklerin yanı sıra, AB üyeleri Yunanistan ve Kıbrısın itirazları da büyük rol oynuyor.

Gümrük Birliği yerine STA önerisi

Almanyanın önde gelen düşünce kuruluşlarından Ekonomi Araştırma Enstitüsü (ifo) de daha önce AB ile Türkiye arasında Gümrük Birliğinin modernizasyonuna destek açıklarken, son gelişmelerin ardından bu konudaki yaklaşımını revize etti.

ifo Dış Ekonomik İlişkiler Bölümü Başkanı Yardımcısı Erdal Yalçın, DW Türkçenin sorularını yanıtlarken, bunun nedenini şöyle açıkladı:

Gümrük Birliğinin derinleştirilmesi önerimizin dayanağı, bunun Türkiye'nin AB üyesi olacağı varsayımına dayanmasıydı. Oysa içinde bulunduğumuz konjonktürde, hem AB'de hem Türkiye'de yaşanan büyük değişimler ışığında, öngörülebilir bir gelecekte Türkiye'nin üye olması mümkün görünmüyor.

Yalçın, Gümrük Birliğinde tüm dış ticaret politikalarının AB denetiminde olduğunu ancak Türkiye'nin AB üyesi olmaması nedeniyle karar verme sürecinde masada olmadığını hatırlattı. Yalçın, AB'nin ABD ve Japonya ile sürdürdüğü serbest ticaret anlaşmaları nedeniyle Türkiye'nin cazibesini kaybedebileceğini, asimetri sorunun çözülmediğini ve Türkiye ekonomisinin zarar görme riskiyle karşı karşıya kaldığını sözlerine ekledi.

Yalçın, Almanya ile Fransa'nın destekleyeceğini söylediği alternatif modeli şöyle anlattı:

Bu biraz ağır gelebilir ama bize göre çözüm; Türkiye ile AB arasındaki Gümrük Birliğinin, güçlü ve kapsamlı bir serbest ticaret anlaşmasına dönüştürülmesidir. Bu ek maliyetlere yol açacak ama bunu ek anlaşmalar yoluyla azaltmamız mümkün. Bu yolla Türkiye ekonomik şartlarını istikrara kavuşturabilir, bununla birlikte kendi tercihleri doğrultusunda bir dış politika izleyebilir.

Türkiye için İsviçre modeli

Bu modelde, İsviçre modelinde olduğu gibi Türkiye ile ilişkilerin AB ile ikili düzeyde, ayrı ayrı başlıklarda ele alınabileceğini söyleyen Yalçın, Mesela ticarete serbest ticaret anlaşması, vize için vize anlaşması, göç konusunda göç anlaşması yapılır. İlişkiler her başlıkta düzenlenirse, AB'de onay süreçleri daha kolay işler. İsviçre modeli, Türkiye'nin hem iç hem dış politika tercihleri bağlamında gerçekleştirilebilir, gerçekçi bir model olarak ortada yorumunda bulundu.

Macron'un kastettiği model bu mu sizce? sorusuna Yalçın, Bence evet. Türkiye bu modelde AB karar alma süreçlerinde yer almayacak. Ama Türkiye her başlıkta AB ile kendisi ikili düzeyde müzakere edebilecek yanıtını verdi.

AB'nin de değişimden geçmekte olduğunu, çok vitesli bir nitelik kazanmaya başladığına dikkat çeken Yalçın şu değerlendirmeyi yaptı:

Merkezde güçlü bir şekilde entegre olmuş ülkeler yer alacak. Ayrıca Macaristan ve Polonya gibi siyasi karar alma süreçlerinde yer alan, ama tüm reformları kabul etmeyenler olacak. Bundan başka siyasi karar alma süreçlerinde yer almayan, ancak ikili anlaşmalarla entegre edilmiş İsviçre, İngiltere, Ukrayna gibi ülkelerin yer aldığı yeni bir katman daha oluşacak.

TÜSİAD, üyelik perspektifinde kararlı

ABde alternatif modeller konusunda tartişmalar hız kazanırken, Türkiye'nin AB sürecinde en aktif aktörlerden olan Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği (TÜSİAD), Türkiye için tam üyelik hedefinin korunması gerektiği görüşünde.

Brükseldeki TÜSİAD Avrupa Birliği Temsilcisi Dilek Aydın, tam üyelik dışında tartişılan seçeneklerin AB'nin siyasi koşulluluğunu (üyelik kriterlere bağlanması durumu) ortadan kaldırdığına dikkat çekerek, Müktesebat uyumu öngörmeyen bir model bu ilişkinin ana dinamikleri ve hedefleriyle uyumlu olamaz. Tam üyelik dışında, AB'nin karar alma mekanizmalarında yer alınmayan bir model, Türkiye'nin milli menfaatleri açısından uygun bir çözüm değildir dedi.

Aydın, Türkiye'nin demokrasi, hukukun üstünlüğü, öncelikli ekonomik reformlar, eğitim alanlarında ilerleme sağlanması durumunda, ABde yerini alacağına inandığını söylerken, bu denklemin küresel etki alanını genişleten bir AB için de önemli olduğunu vurguladı.

Aydın, AB ile müzakereler fiilen ilerlemese de; daha olumlu siyasal koşullar oluşana kadar Gümrük Birliği, güvenlik ve enerji gibi somut alanlarda entegrasyon devam etmelidir. TÜSİADın üye olduğu Avrupa Özel Sektör Konfederasyonu BusinessEurope da Türkiye'nin AB süreci çerçevesinde Gümrük Birliğinin güncellenmesine destek veriyor diye konuştu.

Yeni model zaman alacak

Türkiye'nin AB sürecine ilişkin gelişmeleri yakından takip eden uzman Bernd Hüttemann ise AB'nin gelecek günlerde hızlı bir şekilde Türkiye ile ilişkilerde dümeni kırıp rotayı değiştirmesinin beklenmemesi gerektiğini savundu.

Almanya Avrupa Hareketinin Genel Sekreterliğini yürüten Hüttemann, ABde Türkiye'nin tam üyelikine inancın kalmadığını, fiilen durmuş müzakere sürecine paralel olarak alternatif model tartişmalarının bir süre daha devam etmesini beklediğini söyledi.

Değer Akal-Dw

Kaynak/Source: